CONCLUSIE VAN ADVOCAAT-GENERAAL
E. SHARPSTON
van 13 september 2016[1]

Zaak C-141/15

Doux SA,
Maître Sophie Gautier, in de hoedanigheid van beheerder van de insolventieprocedure van Doux SA,
SCP Valliot-Le Guenevé-Abittbol, vertegenwoordigd door Maître Valliot, in de hoedanigheid van beheerder van de insolventieprocedure van Doux SA
tegen
Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

[Verzoek van het Tribunal administratif de Rennes (bestuursrechter, Rennes, Frankrijk) om een prejudiciële beslissing]

„Vereisten voor het verlenen van uitvoerrestituties — Uitlegging van artikel 28, lid 1, van verordening (EG) nr. 612/2009 — Producten van gezonde handelskwaliteit — Strekking van de zinsnede ‚in normale omstandigheden' op het grondgebied van de Unie in de handel gebracht — Voorgeschreven maxima voor het watergehalte in bevroren vlees van pluimvee — Vraag of de voorgeschreven maxima achterhaald zijn — Rechten van de exporteur met betrekking tot controles van het watergehalte en verzoeken om een tegenanalyse van controleresultaten"

1. De gebruikte koelmethode om bevroren vlees van pluimvee te produceren heeft de absorptie van water door het eindproduct tot gevolg. De wetgeving van de Unie stelt maxima aan het totale watergehalte (dat wil zeggen het natuurlijke fysiologische watergehalte plus het bijkomende geabsorbeerde water) dat toelaatbaar wordt geacht. In dit prejudiciële verzoek vraagt het Tribunal administratif de Rennes (bestuursrechter, Rennes) om raad over de uitlegging van deze regels alsook over de uitlegging van de maatregelen van de Unie betreffende de betaling van uitvoerrestituties.

2. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid verschaft de Unie een aantal instrumenten waarmee zij de prijs kan ondersteunen van goederen die door marktdeelnemers op haar grondgebied zijn geproduceerd en naar derde landen worden uitgevoerd. Bijzonder relevant voor deze conclusie zijn de uitvoerrestituties die aan producenten van vlees van pluimvee worden betaald teneinde hen in staat te stellen om Europees pluimvee (met inbegrip van bevroren kippen) rendabel op de wereldmarkt af te zetten, waar de prijzen lager liggen dan op de interne markt van de Unie. De verwijzende rechter is onzeker of, voor de vervulling van de voorwaarden voor de verlening van uitvoerrestituties vastgesteld bij verordening (EG) nr. 612/2009[2] betreffende het stelsel van restituties bij uitvoer voor dergelijke producten, moet zijn voldaan aan de regels van verordening (EG) nr. 543/2008[3] betreffende

1 — Oorspronkelijke taal: Engels.

2 — Verordening van de Commissie van 7 juli 2009 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen van het stelsel van restituties bij uitvoer voor landbouwproducten (herschikking) (PB 2009, L 186, blz. 1).

3 — Verordening van de Commissie van 16 juni 2008 houdende uitvoeringsbepalingen voor verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad wat betreft de handelsnormen voor vlees van pluimvee (PB 2008, L 157, blz. 46). Bij deze verordening is verordening (EEG) nr. 1538/91 van de Commissie van 5 juni 1991 houdende uitvoeringsbepalingen van verordening (EEG) nr. 1906/90 van de Raad tot vaststelling van handelsnormen voor vlees van pluimvee (PB 1991, L 143, blz. 11), ingetrokken. Zie verder hieronder, voetnoot 5.

handelsnormen voor vlees van pluimvee, en met name aan de bepalingen over de voorgeschreven maxima voor het watergehalte. Hij wenst eveneens te vernemen of de gebruikte testmethoden om te bepalen of bevroren karkassen van kippen meer water dan deze maxima bevatten, geldig zijn. Ten slotte vraagt hij of de bepalingen van verordening nr. 543/2008 voldoende nauwkeurig zijn om de bevoegde nationale autoriteiten in staat te stellen controles te verrichten om het watergehalte van bevroren vlees van pluimvee te verifiëren, en of de procedures waarmee marktdeelnemers om een tegenanalyse van de resultaten van slachthuiscontroles kunnen verzoeken, voldoen aan het bij artikel 41 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie [4] gewaarborgde recht op behoorlijk bestuur.

Wetgeving

Verordening nr. 1234/2007

3. Verordening (EG) nr. 1234/2007 [5] regelde onder andere de gemeenschappelijke marktordening voor vlees van pluimvee. Bijlage XIV, deel B, punt 2, bepaalde dat de in deze verordening vastgestelde handelsnormen niet van toepassing waren op voor uitvoer uit de Unie bestemd vlees van pluimvee. [6]

4. Artikel 121, onder e), verleende de Europese Commissie de bevoegdheid uitvoeringsbepalingen vast te stellen betreffende onder andere handelsnormen voor vlees van pluimvee. Deze maatregelen omvatten „de toepasselijke regels wat betreft de percentages waterabsorptie tijdens de verwerking van verse, bevroren of diepgevroren karkassen en delen daarvan, en de gegevens die ter zake moeten worden vermeld" [artikel 121, onder e), vii].

Verordening nr. 543/2008

5. Krachtens artikel 7, lid 1, kan vlees van pluimvee worden ingedeeld in klasse „A" of „B". Teneinde overeenkomstig deze bepaling in één van deze klassen te worden ingedeeld moeten de karkassen van pluimvee aan de vermelde minimumeisen voldoen, namelijk: a) intact zijn; b) schoon zijn, vrij van zichtbare vreemde substanties, van vuil en van bloed; c) vrij zijn van vreemde geuren; d) vrij zijn van zichtbare bloedvlekken, behalve wanneer die klein en onopvallend zijn; e) vrij zijn van naar buiten stekende gebroken beenderen; f) zij moeten vrij zijn van ernstige kneuzingen. Voor de indeling in klasse „A" moet vlees van pluimvee voldoen aan bepaalde aanvullende criteria (vastgesteld in artikel 7, lid 2). [7]

4 — PB 2010, C 83, blz. 389 (hierna: „Handvest").

5 — Verordening van de Raad van 22 oktober 2007 houdende een gemeenschappelijke ordening van de landbouwmarkten en specifieke bepalingen voor een aantal landbouwproducten („Integrale-GMO-verordening") (PB 2007, L 299, blz. 1). Bij deze verordening is verordening (EEG) nr. 1906/90 van de Raad van 26 juni 1990 tot vaststelling van handelsnormen voor vlees van pluimvee (PB 1990 L 173, blz. 1) ingetrokken. Verordening nr. 1234/2007 die van kracht was ten tijde van de feiten van het hoofdgeding, is zelf inmiddels ingetrokken bij verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten (PB 2013, L 347, blz. 671).

6 — Zie eveneens artikel 116 van verordening nr. 1234/2007. Bijlage XIV, deel B, punt 2, was eerder opgenomen in het eerste gedachtestreepje van artikel 1, lid 3, van verordening nr. 1906/90.

7 — De indeling in klasse A of B vindt plaats op basis van controles van monsters en het aantal ondeugdelijke producten in een bemonsterde partij. Een tabel die het toegestane aantal ondeugdelijke producten in een partij aangeeft, is opgenomen in artikel 8, lid 2. Voor kippen van klasse B bedraagt het toegestane aantal ondeugdelijke producten het dubbele van dat voor kippen van klasse A (artikel 8, lid 4). Aangaande binnen de Europese Unie geproduceerd pluimvee zijn de bevoegde nationale autoriteiten verplicht het in de handel brengen te verbieden van partijen die een groter aantal ondeugdelijke producten bevatten dan dat wat voor kippen van klasse B is toegestaan (artikel 8, lid 5).

6. Artikel 15, lid 1, van verordening nr. 543/2008 bepaalt: „Onverminderd artikel 16, lid 5, […] mogen bevroren en diepgevroren kuikens en kippen in het kader van beroep of bedrijf binnen de Gemeenschap alleen in de handel worden gebracht indien hun gehalte aan water het technisch onvermijdelijke gehalte, geconstateerd volgens de in bijlage VI (dripmethode) of in bijlage VII (chemische test) beschreven analysemethode, niet overschrijdt.” [8] De bevoegde autoriteiten van de lidstaten moeten erop toezien dat de slachterijen de nodige maatregelen nemen om aan deze bepaling te voldoen. [9]

7. De procedure voor de controle van de absorptie van water in de productie-inrichting (de „slachthuistest”) is vastgelegd in bijlage IX. De limieten voor het gehalte aan vreemd water in punt 10 van deze bijlage luiden als volgt: i) luchtkoeling 0 %; ii) lucht-sproeikoeling 2 % en iii) dompelkoeling 4.5 %.

8. Artikel 16 bepaalt:

„1. Slachterijen dienen geregeld, ten minste een keer per arbeidsperiode van acht uur, volgens bijlage IX te controleren hoeveel water wordt geabsorbeerd, dan wel een controle volgens bijlage VI uit te voeren.

Wanneer uit die controles blijkt dat de waterabsorptie groter is dan het totale watergehalte dat krachtens deze verordening is toegestaan, rekening houdend met de waterabsorptie in de niet-gecontroleerde fasen van de bewerking van de pluimveekarkassen, en in elk geval wanneer de waterabsorptie groter is dan de in bijlage IX, punt 10, of in bijlage VI, punt 7, bedoelde waarden, brengen de slachterijen onmiddellijk de nodige wijzigingen aan in het bewerkingssysteem.

2. In alle gevallen als bedoeld in lid 1, tweede alinea, en in elk geval ten minste een keer per twee maanden, wordt in elke slachterij steekproefsgewijs het in artikel 15, lid 1, bedoelde watergehalte van bevroren en diepgevroren kuikens en kippen gecontroleerd, waarbij de bevoegde autoriteit van de lidstaat bepaalt of de controle volgens bijlage VI of bijlage VII plaatsvindt. Deze controles hoeven niet te worden verricht wanneer het gaat om karkassen waarvoor ten genoegen van de bevoegde autoriteit is aangetoond dat zij uitsluitend voor uitvoer bestemd zijn.

[…]

5. Indien uit de in lid 2 bedoelde controles blijkt dat de toegestane maxima zijn overschreden, wordt de betrokken partij geacht niet aan deze verordening te voldoen. In dat geval kan de slachterij vragen een tegenanalyse in het referentielaboratorium van de lidstaat te verrichten met gebruikmaking van een door de bevoegde autoriteit van die lidstaat te kiezen methode. De kosten van de tegenanalyse zijn voor rekening van de houder van de partij.

8 — De grenswaarden voor het watergehalte (hierna: „voorgeschreven maxima”) zijn vastgesteld in de bijlagen VI [„Bepaling van het dripverlies (dripmethode)”] en VII [„Bepaling van het totale watergehalte van kuikens en kippen (chemische test)”]. De „dripmethode” wordt gebruikt voor de bepaling van de hoeveelheid water die bevroren of diepgevroren kuikens of kippen (in deze conclusie moet „bevroren kippen” aldus worden uitgelegd dat dat ook diepgevroren kippen omvat) bij ontdooiing verliezen. Wanneer de volgende maxima worden overschreden, wordt aangenomen dat er tijdens de bewerking teveel water is opgenomen: i) luchtkoeling 1,5 %; ii) lucht-sproeikoeling 3,3 %; en iii) dompelkoeling 5,1 % (punt 7 van bijlage VI). De „chemische test” wordt gebruikt om het totale watergehalte van bevroren kippen te bepalen. Bij deze test worden het water- en het eiwitgehalte bepaald van monsters van gehomogeniseerde karkassen van die soorten pluimvee. De resultaten worden berekend volgens de regels van bijlage VII, punt 6, dat daartoe bepaalde formules bevat. Punt 6.5 bepaalt dat wanneer het gemiddelde watergehalte van zeven karkassen (zoals berekend volgens punt 6.2) niet hoger is dan de waarde genoemd in punt 6.4 (dat formules bevat voor de bepaling van het technisch onvermijdbare watergehalte dat voortvloeit uit luchtkoeling, lucht-sproeikoeling en dompelkoeling), de gecontroleerde partij geacht wordt aan de norm te voldoen.

9 — Artikel 15, lid 2.

6. Wanneer, eventueel na bovenbedoelde tegenanalyse, blijkt dat de betrokken partij niet aan deze verordening voldoet, neemt de bevoegde autoriteit adequate maatregelen om ervoor te zorgen dat de partij toch in de [Europese Unie] in de handel kan worden gebracht, doch alleen op voorwaarde dat zowel de individuele verpakkingen als de bulkverpakkingen van de betrokken karkassen door de slachterij onder toezicht van de bevoegde autoriteit worden gemerkt met een banderol of etiket waarop in rode hoofdletters ten minste een van de in bijlage X genoemde vermeldingen is aangebracht.

De in de eerste alinea bedoelde partij blijft onder toezicht van de bevoegde autoriteit totdat zij is behandeld overeenkomstig het bepaalde in dit lid, of totdat zij een andere bestemming heeft gekregen. Wanneer ten genoegen van de bevoegde autoriteit wordt aangetoond dat de in de eerste alinea bedoelde partij voor uitvoer bestemd is, treft de bevoegde autoriteit de nodige maatregelen om te voorkomen dat de betrokken partij binnen de [Europese Unie] in de handel wordt gebracht.

De in de eerste alinea bedoelde vermeldingen worden aangebracht op een in het oog springende plaats, op zodanige wijze dat zij gemakkelijk zichtbaar en duidelijk leesbaar zijn en niet kunnen worden uitgewist. Zij mogen niet verborgen, minder duidelijk of onderbroken worden door andere vermeldingen of illustraties. Op individuele verpakkingen moeten de letters ten minste 1 cm hoog zijn, op bulkverpakkingen ten minste 2 cm.” [10]

9. Krachtens artikel 18, lid 2, stellen de lidstaten „de praktische regelingen voor het verrichten van de in de artikelen 15 [en] 16 […] bedoelde controles in alle afzetstadia vast, met inbegrip van de bij de inklaring overeenkomstig de bijlagen VI en VII uitgevoerde controles op de invoer uit derde landen. Zij stellen de andere lidstaten en de Commissie in kennis van deze regelingen. […]”

Verordening nr. 612/2009

10. Artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009 [11] bepaalt:

„Restituties worden niet verleend indien de producten op de dag waarop de aangifte ten uitvoer wordt aanvaard, niet van gezonde handelskwaliteit zijn.

De producten voldoen aan de in de eerste alinea vervatte eis wanneer zij in normale omstandigheden en onder de op de restitutieaanvraag vermelde omschrijving op het grondgebied van de [Europese Unie] in de handel kunnen worden gebracht en ingeval deze producten bestemd zijn voor menselijke consumptie, de kenmerken en de toestand ervan niet van dien aard zijn dat de producten helemaal niet of slechts in aanzienlijk mindere mate voor dit doel kunnen worden gebruikt.

Of producten al dan niet aan de eisen van de eerste alinea voldoen, moet worden onderzocht aan de hand van de in de [Europese Unie] geldende normen of gebruiken.

De restitutie wordt evenwel toegekend indien de uitgevoerde producten in het land van bestemming moeten voldoen aan bijzondere voorwaarden, waaronder met name gezondheids- of hygiënische voorschriften, die niet in overeenstemming zijn met de in de [Europese Unie] geldende normen of gebruiken. De exporteur moet op verzoek van de bevoegde autoriteit aantonen dat de producten voldoen aan die in het derde land van bestemming in acht te nemen voorwaarden.

10 — De vermelding op het in de eerste alinea van artikel 16, lid 6, genoemde etiket luidt volgens bijlage X in het Nederlands: „Watergehalte hoger dan het [EU]-maximum”.

11 — Bij verordening nr. 612/2009 is verordening (EG) nr. 800/1999 van de Commissie van 15 april 1999 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen van het stelsel van restituties bij uitvoer voor landbouwproducten (PB 1999, L 102, blz. 11) ingetrokken en vervangen. Bij laatstgenoemde verordening was op haar beurt verordening (EEG) nr. 3665/87 van de Commissie van 27 november 1987 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen van het stelsel van restituties bij uitvoer voor landbouwproducten (PB 1987, L 351, blz. 1) ingetrokken en vervangen.

Bovendien kunnen voor bepaalde producten bijzondere voorschriften worden vastgesteld."

Douanewetboek

11. Ten tijde van de feiten van het hoofdgeding werd het onderzoek van de voor uitvoer bestemde goederen geregeld door verordening (EG) nr. 450/2008.[12] De persoon die een douaneaangifte deed (hierna: „aangever") had het recht bij het onderzoek van de goederen en bij de monsterneming aanwezig te zijn of te worden vertegenwoordigd (artikel 118, lid 2). De aangever had eveneens het recht te verzoeken om een aanvullend onderzoek of aanvullende bemonstering van de goederen indien hij van mening was dat de door de bevoegde autoriteiten verkregen resultaten niet geldig waren (artikel 119, lid 1, tweede alinea).

Verordening nr. 1276/2008

12. Volgens artikel 1 van verordening (EG) nr. 1276/2008[13] stelt deze verordening bepaalde procedures vast aan de hand waarvan moet worden gecontroleerd of handelingen die recht geven op betaling van uitvoerrestituties overeenkomstig de voorschriften zijn uitgevoerd. Artikel 5, lid 4, bepaalt dat wanneer er specifieke redenen tot twijfel over de gezonde handelskwaliteit van een product bestaan, het douanekantoor van uitvoer nagaat of het product voldoet aan de geldende voorschriften van de Unie.

Feiten, procedure en prejudiciële vragen

13. Doux SA is een onderneming die in de Unie vlees van pluimvee produceert. Haar activiteiten omvatten de uitvoer van bevroren kippen naar derde landen. Doux heeft uitvoerrestituties ontvangen krachtens de Unieregeling inzake de gemeenschappelijke ordening van de sector vlees van pluimvee. Teneinde deze restituties te kunnen ontvangen moet Doux garanties verschaffen (zekerheden) dat zij zal voldoen aan de verplichtingen die behoren bij de uitvoer van bevroren vlees van pluimvee. De verplichtingen houden onder andere in dat voldaan moet zijn aan het vereiste dat de uitgevoerde producten, overeenkomstig artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009, van „gezonde handelskwaliteit" zijn.

14. Het Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (hierna: „FranceAgriMer") heeft het voor uitvoer bestemde vlees van pluimvee van Doux gecontroleerd en vastgesteld dat de producten meer water bevatten dan de in de bijlagen VI en VII bij verordening nr. 543/2008 voorgeschreven maxima. Bijgevolg heeft FranceAgriMer op 22 juli 2013 een beslissing vastgesteld (hierna: „bestreden beslissing") waarbij het de vrijgave heeft opgeschort van de zekerheden betreffende de aanvragen voor uitvoerrestituties met betrekking tot de aanvragen die na 21 april 2013 waren ingediend.[14] Doux heeft bij de verwijzende rechter beroep ingesteld en nietigverklaring van deze beslissing gevorderd.

12 — Verordening van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 tot vaststelling van het communautair douanewetboek (gemoderniseerd douanewetboek) (PB 2008, L 145, blz. 1). Bij deze verordening is verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek (PB 1992, L 302, blz. 1), waarnaar de Commissie in haar schriftelijke opmerkingen verwijst, ingetrokken. Verordening nr. 450/2008 is met ingang van 29 oktober 2013 ingetrokken bij en vervangen door verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie (PB 2013, L 269, blz. 1). Zie eveneens punt 14 en voetnoot 14 hieronder.

13 — Verordening van de Commissie van 17 december 2008 inzake de controle aan de hand van fysieke controles bij de uitvoer van landbouwproducten waarvoor restituties of andere bedragen worden toegekend (PB 2008, L 339, blz. 53).

14 — De verwijzingsbeslissing bevat geen informatie over het exacte moment waarop de controles van de partijen bevroren kippen van Doux zijn verricht. Ik ben voor deze zaak derhalve uitgegaan van de Uniewetgeving zoals deze gold op de dag van de bestreden beslissing.

15. Doux stelt dat de bij artikel 15 van verordening nr. 543/2008 voorgeschreven maxima niet van toepassing zijn op voor uitvoer bestemde producten en dat de bestreden beslissing op een onjuiste rechtsopvatting berust in zoverre het recht op uitvoerrestituties afhankelijk wordt gesteld van het watergehalte van het uitgevoerde bevroren vlees van pluimvee.

16. FranceAgriMer is van mening dat krachtens artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009 geen uitvoerrestituties mogen worden verleend wanneer de betrokken producten niet in normale omstandigheden in de Unie in de handel mogen worden gebracht en wanneer dergelijke producten niet van „gezonde handelskwaliteit" zijn op de dag waarop de aangifte ten uitvoer wordt aanvaard. Bevroren vlees van pluimvee dat meer water bevat dan de voorgeschreven maxima voldoet niet aan het vereiste in artikel 28, lid 1, en komt derhalve niet in aanmerking voor restitutie.

17. De verwijzende rechter heeft de behandeling van de zaak geschorst en verzoekt om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Vormt het maximale watergehalte dat in artikel 15 van [verordening nr. 543/2008] en in de bijlagen VI en VII bij deze verordening is vastgesteld, een vereiste betreffende de ‚gezonde handelskwaliteit' van de producten in de zin van artikel 28, lid 1, van [verordening nr. 612/2009] en van het arrest Nowaco Germany van het Hof?[15]

2) Mag diepgevroren pluimvee waarvan het watergehalte meer bedraagt dan het maximum dat in artikel 15 van [verordening nr. 543/2008] en de bijlagen VI en VII bij deze verordening is vastgesteld en waarvoor een door de bevoegde autoriteit afgegeven gezondheidscertificaat is verkregen, in normale omstandigheden op het grondgebied van de Unie in de handel worden gebracht in de zin van artikel 28 van [verordening nr. 612/2009], en zo ja, onder welke voorwaarden?

3) Is het feit dat het maximumwatergehalte in bijlage VI bij [verordening nr. 543/2008] na meerdere decennia ongewijzigd op 5,1 % is gehandhaafd, ondanks de ontwikkelingen in de stand van de fokmethoden en kritiek in bepaalde wetenschappelijke studies dat dit maximum is achterhaald, is geuit, al dan niet in overeenstemming met het Unierecht en inzonderheid met het rechtzekerheidsbeginsel?

4) Zijn de bijlagen VI en VII bij [verordening nr. 543/2008] voldoende nauwkeurig voor het verrichten van de controles waarin artikel 15 van deze verordening voorziet, of dient Frankrijk de ‚praktische regelingen voor het verrichten van controles in alle afzetstadia' vast te stellen, zodat de controles die tijdens de fase van de uitvoer van de producten worden verricht, niet aan de belanghebbenden kunnen worden tegengeworpen zolang dat niet het geval is?

5) Kan de mogelijkheid om volgens artikel 16, leden 2 en 5, van [verordening nr. 543/2008] met betrekking tot de resultaten van de controles in slachterijen een tegenanalyse aan te vragen, met name overeenkomstig artikel 41 van het [Handvest] worden uitgebreid tot de controles die in het stadium van de verhandeling van de uitgevoerde producten worden verricht, in aanwezigheid van partijen?"

18. Doux, de Franse regering en de Europese Commissie hebben schriftelijke opmerkingen ingediend en ter terechtzitting op 3 maart 2016 mondeling opmerkingen gemaakt.

15 — Arrest van 7 september 2006, Nowaco Germany (C-353/04, EU:C:2006:522).

Beoordeling

Ontvankelijkheid

19. Doux, Frankrijk en de Commissie stellen dat de verwijzingsbeslissing niet voldoende nauwkeurig de feiten vermeldt die ten grondslag liggen aan de bestreden beslissing. Derhalve bestaat tenminste enige twijfel aan de ontvankelijkheid van het prejudiciële verzoek.

20. Volgens vaste rechtspraak van het Hof is het wegens het vereiste om tot een voor de nationale rechter nuttige uitlegging van het recht van de Europese Unie te komen, noodzakelijk dat deze rechter een omschrijving geeft van het feitelijke en juridische kader waarin zijn vragen moeten worden geplaatst, of althans de feiten uiteenzet waarop die vragen zijn gebaseerd. De in verwijzingsbeslissingen verstrekte gegevens moeten niet alleen het Hof in staat stellen om een bruikbaar antwoord te geven, maar moeten ook de regeringen van de lidstaten en de andere belanghebbende partijen de mogelijkheid bieden om overeenkomstig artikel 20 van het Statuut van het Hof van Justitie opmerkingen te maken. Om vast te stellen of de door de verwijzende rechter verstrekte gegevens aan deze eisen voldoen, moet worden gelet op de aard en de strekking van de gestelde vragen. [16]

21. In hun schriftelijke opmerkingen wijzen partijen op bepaalde lacunes in de beschrijving van de feiten. Volgens Doux wordt de wereldmarkt van bevroren kippen gedomineerd door twee Braziliaanse exporteurs, die ongeveer 70 % van deze markt voor hun rekening nemen. Doux zelf neemt circa 15 % van de wereldmarkt voor haar rekening. Zij is de derde grootste exporteur in de wereld en de belangrijkste Europese exporteur. Het voortbestaan van Doux wordt thans bedreigd ten gevolge van de door FranceAgriMer aan haar opgelegde sancties. [17]

22. De Franse regering zet in haar schriftelijke opmerkingen uiteen dat Doux sinds het midden van de jaren zeventig uitvoerrestituties heeft ontvangen. Van maart 2010 tot en met maart 2013 hebben de Franse douaneautoriteiten controles van het watergehalte verricht bij door Doux geproduceerde en voor uitvoer bestemde bevroren kippen. In de meeste van de gecontroleerde partijen werden de voorgeschreven maxima overschreden. Na een briefwisseling tussen Frankrijk en de Commissie inzake de vraag of het betrokken bevroren vlees van pluimvee in aanmerking kwam voor uitvoerrestituties, heeft de Commissie tegen Frankrijk een procedure inzake de goedkeuring van de rekeningen ingeleid. Volgens de Commissie diende het watergehalte van het bevroren vlees van pluimvee, teneinde krachtens artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009 voor uitvoerrestituties in aanmerking te komen, te voldoen aan de voorgeschreven maxima. De Commissie was van mening dat de Franse autoriteiten het watergehalte van de betrokken kippen niet naar behoren hadden gecontroleerd, waardoor de Commissie niet-verschuldigde restitutiebetalingen heeft moeten terugbetalen. Frankrijk heeft gesteld het niet eens te zijn met de uitlegging van de betrokken wetgeving door de Commissie, maar beslisten de bestreden beslissing vast te stellen in afwachting van de oplossing van de zaak door het Hof.

23. Volgens mij werpen de voorgelegde vragen, ondanks mogelijke lacunes in de uiteenzetting van de feiten in de verwijzingsbeslissing, een duidelijk uitleggingsvraagstuk op. Het Hof wordt om raad verzocht over de regels betreffende de voorgeschreven maxima voor het watergehalte in bevroren vlees van pluimvee, uitgelegd in samenhang met de bepalingen van de regeling voor uitvoerrestituties. Welke van de feitelijke beweringen van partijen de verwijzende rechter uiteindelijk als bewezen acht, is niet bepalend. Naar mijn mening beschikt het Hof derhalve over voldoende informatie om deze vragen te kunnen beantwoorden.

16 — Arrest van 17 juli 2008, Raccanelli (C-94/07, EU:C:2008:425, punten 24-27 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

17 — Ik begrijp dat Doux met „sancties” de waarde bedoelt van de zekerheden met betrekking tot opgeschorte verzoeken om uitvoerrestituties. Dat komt neer op een bedrag van 52 106 394,36 EUR.

Ten gronde

Derde prejudiciële vraag

24. Ik zal om te beginnen de derde prejudiciële vraag onderzoeken, waarin de verwijzende rechter zich afvraagt of het feit dat de in punt 7 van bijlage VI bij verordening nr. 543/2008 voorgeschreven maxima gedurende meerdere decennia niet zijn gewijzigd, ondanks dat ze volgens bepaalde wetenschappelijke studies thans achterhaald zijn, verenigbaar is met het recht van de Unie en met name met het rechtzekerheidsbeginsel. Indien de toepassing van deze maxima in strijd zou blijken met het Unierecht, behoeven de overige voorgelegde prejudiciële vragen geen beantwoording.

25. Doux voert aan dat de voorgeschreven maxima achterhaald zijn omdat zij niet de huidige wetenschappelijke kennis weerspiegelen.[18] De maxima zijn derhalve onverenigbaar met (i) verordening nr. 1234/2007, waarin de bepalingen van verordening nr. 1906/90 zijn overgenomen, met inbegrip van de regel dat de voorgeschreven maxima geregeld zullen moeten worden gewijzigd wegens het technische karakter ervan[19], en met (ii) het beginsel dat regels de context waarbinnen zij effect sorteren moeten weerspiegelen. Doux voert eveneens aan dat de voorgeschreven maxima in strijd zijn met het rechtzekerheidsbeginsel.

26. De Franse regering is van mening dat een antwoord op de derde prejudiciële vraag alleen noodzakelijk wordt wanneer het Hof de eerste en de tweede prejudiciële vraag ontkennend beantwoordt. De Commissie stelt dat de in punt 7 van bijlage VI bij verordening nr. 543/2008 voorgeschreven maxima rechtsgeldig zijn.

27. Ik ben het eens met het standpunt van advocaat-generaal Mischo in zijn conclusie in de zaak National Farmers' Union[20], dat op juridisch gebied niets onveranderlijk is en dat elke wetgever de plicht heeft om „[…] zo niet voortdurend dan tenminste periodiek, na te gaan of de door hem opgelegde voorschriften nog wel beantwoorden aan de vereisten van de maatschappij, en anderzijds, de voorschriften waarvoor geen rechtvaardiging meer bestaat en die niet meer passen in de nieuwe context waarbinnen zij effect moeten sorteren, te wijzigen of zelfs in te trekken".

28. Het bovenstaande in aanmerking nemend, zijn de huidige voorgeschreven maxima naar mijn mening om de volgende redenen niet onverenigbaar met het Unierecht.

29. In de eerste plaats heeft de Commissie ongeveer acht jaar geleden overeenkomstig artikel 121, onder e), van verordening nr. 1234/2007 uitvoeringsbepalingen vastgesteld betreffende het in de handel brengen van vlees van pluimvee, namelijk bij verordening nr. 543/2008.[21] Hoewel het juist is dat de in de bijlagen VI en VII bij laatstgenoemde verordening voorgeschreven maxima dezelfde zijn als vroeger in verordening nr. 2891/93 stonden, volgt niet simpelweg uit het tijdsverloop dat deze (ongewijzigde) maxima thans achterhaald zijn. De Commissie zet in haar schriftelijke opmerkingen uiteen dat zij op dit moment nader wetenschappelijk onderzoek laat verrichten en verwijst met name

18 — Volgens Doux tonen wetenschappelijke studies aan dat ontwikkelingen wat de pluimveerassen en de leeftijd/het gewicht bij de slacht betreft tot wijzigingen in het fysiologische watergehalte (water dat normaliter in bijvoorbeeld kippen aanwezig is) van in de Unie geproduceerd vlees van pluimvee kunnen hebben geleid, die een regelmatige herziening van de voorgeschreven maxima rechtvaardigen. Zo is het fysiologisch watergehalte van hedendaags pluimvee hoger dan dat van de dieren die werden gefokt toen de voorgeschreven maxima in 1993 werden vastgesteld. Zowel de voor het vlees gefokte rassen als de technieken in de pluimveefokkerij zijn sindsdien veranderd. Ten gevolge daarvan is het vlees thans afkomstig van dieren die zowel jonger zijn, als een hoger fysiologisch watergehalte en een lager eiwitgehalte hebben dan bij het vroeger gefokte pluimvee het geval was.

19 — Doux verwijst naar de zevende overweging van verordening nr. 1906/90, waarin wordt gesteld dat de toepassingsbepalingen van deze verordening waarschijnlijk geregeld zullen moeten worden gewijzigd aangezien het om technische aangelegenheden gaat.

20 — C-241/01, EU:C:2002:415, punt 51.

21 — De voorgeschreven maxima in de bijlagen VI en VII bij deze verordening bepalen de percentages waterabsorptie tijdens de verwerking van verse, bevroren of diepgevroren karkassen, als bedoeld in artikel 121, onder e), vii, van verordening nr. 1234/2007.

naar een eveneens door Doux aangehaalde studie.[22] Het lijkt mij derhalve al te simpel om te stellen dat de Commissie haar plicht heeft verzaakt om na te gaan of de huidige voorgeschreven maxima passend zijn. De Commissie heeft wel degelijk de zaak in onderzoek. Gelet op het feit dat het besluit om de maxima van 1993 ongewijzigd te laten is opgenomen in 2008, dat er nader wetenschappelijk bewijs moet worden geëvalueerd en dat wij thans medio 2016 schrijven, is het redelijk te verwachten dat de Commissie, handelend met gepaste administratieve voortvarendheid, binnenkort zal beslissen om de maxima al of niet te herzien. Het is niet noodzakelijkerwijs zo dat een herziening van de voorgeschreven maxima in het licht van de huidige stand van de wetenschappelijke kennis betekent dat de maxima voor een te hoog watergehalte automatisch zullen worden verhoogd of dat, indien zulks geschiedt, zij met een bepaald percentage zullen worden verhoogd. Dat besluit behoort in principe tot de beslissingsvrijheid van de wetgever van de Europese Unie.

30. Doux beroept zich op de verwijzing in verordening nr. 1234/2007 naar de bepalingen van verordening nr. 1906/90 ter ondersteuning van haar argument dat de Commissie verplicht is om de voor het watergehalte voorgeschreven maxima regelmatig te actualiseren. Verordening nr. 1234/2007 bevat echter geen bepaling die een dergelijke specifieke verplichting oplegt. De overwegingen 52 en 105 van verordening nr. 1234/2007 vermelden alleen dat de nieuwe verordening een aantal eerdere verordeningen, waaronder verordening nr. 1906/90, die naar behoren is ingetrokken bij verordening nr. 1234/2007, heeft overgenomen.

31. De verwijzing naar het rechtzekerheidsbeginsel ondersteunt het standpunt van Doux evenmin. Dat beginsel eist dat een regeling van de Unie de belanghebbenden in staat stelt de omvang van de verplichtingen die zij hun oplegt, nauwkeurig te kennen, en dat deze laatste ondubbelzinnig hun rechten en verplichtingen kunnen kennen en dienovereenkomstig hun voorzieningen kunnen treffen.[23] De huidige regelingen voldoen aan dat beginsel aangezien de voorgeschreven maxima, met name voor het dripverlies in punt 7 van bijlage VI, ondubbelzinnig zijn wat betreft hun inhoud en omvang. Wanneer deze regels zouden ontbreken, zou er geen sprake zijn van rechtszekerheid.

32. Ik concludeer derhalve dat de in punt 7 van bijlage VI bij verordening nr. 543/2008 voorgeschreven maxima voor het watergehalte van bevroren kippen verenigbaar zijn met het Unierecht.

Eerste en tweede prejudiciële vraag

33. Met zijn eerste twee prejudiciële vragen verzoekt de verwijzende rechter om raad over de uitlegging van artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009, en met name van het vereiste betreffende de „gezonde handelskwaliteit" van de producten om in aanmerking te komen voor uitvoerrestituties. Is aan dat vereiste voldaan wanneer het watergehalte van voor uitvoer bestemd vlees van pluimvee de in artikel 15 van verordening nr. 543/2008 genoemde maxima overschrijdt? De verwijzende rechter vraagt met name of dergelijke producten „in normale omstandigheden" in de handel worden gebracht, als bedoeld in de regels betreffende de betaling van uitvoerrestituties.

34. De Commissie legt artikel 15 van verordening nr. 543/2008 en artikel 28 van verordening nr. 612/2009 aldus uit dat bevroren vlees van pluimvee moet voldoen aan de voorgeschreven maxima om voor uitvoerrestituties in aanmerking te komen. Doux en de Franse regering zijn het daarmee niet eens.

22 — Een recente, door de Commissie in opdracht gegeven studie betreft de „Study of physiological water content of poultry reared in the EU", Final Report (Report LGC CPFC/2012/492). Deze studie heeft pluimveebestanden uit zeven lidstaten bemonsterd, die op basis van cijfers uit 2009 samen meer dan 70 % van de totale pluimveeproductie in de Europese Unie vertegenwoordigen. In deze studie wordt geconcludeerd dat jongere dieren een iets hoger watergehalte en een iets lager eiwitgehalte hebben, vergeleken met de resultaten van een eerdere (1993) studie, en dat er duidelijke bewijzen zijn ter ondersteuning van een besluit om de maxima in de wetgeving van de Unie zodanig te herzien, dat zij betrokken zijn op de in 2012 in de Europese Unie gefokte kippen (blz. 8).

23 — Zie onder andere arrest van 29 maart 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Commissie en Commissie/ArcelorMittal Luxembourg e.a. (C-201/09 P en C-216/09 P, EU:C:2011:190, punt 68) en, meer recent, arrest van 10 september 2015, NannokaVulcanusIndustries (C-81/14, EU:C:2015:575, punt 61).

35. Ik ben het evenmin eens met de uitlegging van de Commissie van de litigieuze wetgeving.

– Inleidende opmerkingen – arrest Nowaco Germany

36. Het Hof heeft het vereiste dat producten van „gezonde handelskwaliteit" moeten zijn, onderzocht in het arrest Nowaco Germany. De bevoegde autoriteiten in Duitsland hadden zich na een keuring van twee partijen bevroren kippen op het standpunt gesteld dat sommige producten gebreken vertoonden: monsters toonden aan dat bepaalde karkassen naar buiten stekende gebroken botten hadden. De uitvoerrestituties voor deze partijen waren door de bevoegde autoriteiten derhalve op 0 DEM vastgesteld (later door het Finanzgericht bijgesteld tot de helft van de verschuldigde uitvoerrestitutie). Nowaco voerde aan dat uit het eerste gedachtestreepje van artikel 1, lid 3, van verordening nr. 1906/90[24] volgde dat de daarin vastgestelde handelsnormen niet toepasselijk waren op de uitvoer van vlees van pluimvee en dat zij dientengevolge recht had op het volledige bedrag van de uitvoerrestitutie.

37. Het Hof heeft de argumenten van Nowaco afgewezen. Het is nuttig de argumentatie van het Hof iets uitvoeriger te onderzoeken.

38. In de eerste plaats herinnerde het Hof eraan dat het in een overeenkomstige context reeds had geoordeeld dat „het vereiste van ‚gezonde handelskwaliteit' een algemene en objectieve voorwaarde is voor de toekenning van een restitutie, en dat een product dat op het grondgebied van de [Unie] niet ‚in normale omstandigheden' in de handel kan worden gebracht, niet voldoet aan deze kwaliteitseisen".[25] Het Hof merkte op dat „het feit dat de hoedanigheid dat een product ‚in normale omstandigheden' in de handel kan worden gebracht, inherent is aan het begrip ‚gezonde handelskwaliteit', duidelijk blijkt uit de regeling inzake de uitvoerrestituties voor landbouwproducten, aangezien alle relevante verordeningen die sinds verordening nr. 1041/67[26] zijn vastgesteld, vereisen dat een product zowel van ‚gezonde handelskwaliteit' is als in ‚normale omstandigheden' in de handel kan worden gebracht, opdat uitvoerrestituties kunnen worden toegekend".[27] Daaruit volgt dat „een vanuit de [Unie] naar een derde land uitgevoerd product slechts als van ‚gezonde handelskwaliteit' kan worden beschouwd en dus recht kan geven op restitutie bij uitvoer, wanneer het op het grondgebied van de [Unie] ‚in normale omstandigheden' in de handel kan worden gebracht, en dat dit product dus moet voldoen aan de kwaliteitseisen die gelden voor het met het oog op menselijke consumptie in de handel brengen ervan in de [Unie]".[28]

39. In de tweede plaats heeft het Hof bevestigd dat de Unieregels geen criteria voor de exporteerbaarheid als zodanig vaststellen. Ook wanneer een product niet voldoet aan de vereiste kwaliteitsnormen voor het in de Unie in normale omstandigheden in de handel brengen (die toentertijd in de artikelen 6 en 7 van verordening nr. 1538/91 waren vastgesteld), kan het in beginsel worden uitgevoerd.[29] Deze normen zijn niet van toepassing op de uitvoer in eigenlijke zin; zij dienen

24 — Artikel 1, lid 3, eerste gedachtestreepje, van verordening nr. 1906/90 bepaalde: „Deze verordening is niet van toepassing op: – vlees van pluimvee dat voor uitvoer uit de [Europese Unie] bestemd is." bijlage XIV, deel B, punt I.2, onder A, van verordening nr. 1234/2007, bevatte ten tijde van de feiten van het hoofdgeding een soortgelijke bepaling.

25 — Punt 27 en aldaar aangehaalde rechtspraak.

26 — Verordening nr. 1041/67/EEG van de Commissie van 21 december 1967 houdende uitvoeringsbepalingen inzake de verlening van restituties bij de uitvoer van producten waarvoor een stelsel van gemeenschappelijke prijzen geldt (PB 1967, 314, blz. 9).

27 — Punt 28.

28 — Punt 30.

29 — Punt 35.

uitsluitend voor de vaststelling van het recht op financiële steun van de Unie.[30] Een uitlegging die de subsidiëring van de uitvoer van producten mogelijk zou maken die niet voldoen aan de voorwaarden voor het in de Unie in de handel brengen, zou haaks staan op het stelsel van uitvoerrestituties van de Europese Unie.[31]

40. Vervolgens heeft het Hof, en dit is van cruciaal belang, in punt 38 van dat arrest onderscheid gemaakt tussen twee soorten vereisten. De eerste categorie omvatte „de minimumvoorwaarden in artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1538/91 (zoals onder meer het vrij zijn van zichtbare vreemde substanties, vreemde geuren en zichtbare bloedvlekken)". Deze beschreef het als „vereisten […] die rechtstreeks de kwaliteit van de producten betreffen". Niet-voldoening aan deze vereisten houdt derhalve in dat het product niet voldoet aan de binnen de Unie toepasselijke handelsnormen. De tweede soort vereisten beschreef het als „andere bepalingen van dezelfde verordening, die geen betrekking hebben op deze kwaliteit (bijvoorbeeld de bepalingen ter zake van de benaming of de etikettering) en die ten doel hebben de consument en de marktdeelnemers te informeren". Het Hof heeft aangaande *die* vereisten opgemerkt dat ze „niet kunnen worden ingeroepen met het oog op de toepassing van artikel 13 van verordening nr. 3665/87" (dat is de bepaling die toentertijd het recht op uitvoerrestituties bepaalde).

41. Volgens mij zijn de in het arrest Nowaco Germany uitgewerkte beginselen in casu evenzeer toepasselijk.

42. Het is echter eveneens van belang op te merken dat in het arrest Nowaco Germany de strekking van het begrip „gezonde handelskwaliteit" rechtstreeks werd bepaald aan de hand van de voor de interne markt geldende uitvoeringsbepalingen voor handelsnormen binnen de Unie, namelijk de artikelen 6 en 7 van verordening nr. 1538/91. In het onderhavige geval zijn er *twee* groepen bepalingen waarvan het Hof de wisselwerking moet beoordelen. In de eerste plaats zijn er de huidige, binnen de Unie toepasselijke handelsnormen. De hier relevante normen zijn die van de artikelen 15 *en* 16 van verordening nr. 543/2008.[32] In de tweede plaats is er artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009, dat de voorwaarden vaststelt waaronder de restituties kunnen worden betaald en dat een belangrijke bepaling bevat betreffende de vraag wanneer producten „voldoen aan het vereiste dat zij van gezonde handelskwaliteit zijn."[33]

– Analyse

43. Ik begin met een weergave van de ontstaansgeschiedenis van respectievelijk de regels betreffende de indeling van pluimvee dat wordt geacht van voor menselijke consumptie geschikte kwaliteit te zijn en de regels betreffende het watergehalte. De indelingsregels zijn ingevoerd bij verordening nr. 1538/91 (de wettelijke voorganger van verordening nr. 543/2008), die bepaalde dat vlees van pluimvee werd ingedeeld in twee klassen, „A" en „B". Hoewel in klasse „A" ingedeeld vlees een hogere kwaliteit heeft dan in klasse „B" ingedeeld vlees, worden beide klassen beschouwd als volledig verhandelbaar op de interne markt. Twee jaar later zijn bij verordening nr. 2891/93[34] de regels betreffende de grenswaarden voor het watergehalte in bevroren pluimvee opgenomen in verordening nr. 1538/91. Deze regels zijn in wezen ongewijzigd gebleven en zijn thans te vinden in de artikelen 15 en 16 van verordening nr. 543/2008.

30 — Punt 36.

31 — Punt 37 en aldaar aangehaalde rechtspraak.

32 — Deze bepalingen waren voorheen opgenomen in artikel 14 bis, lid 1, van verordening nr. 1538/91, zoals gewijzigd bij verordening nr. 2891/93, artikel 1, lid 7.

33 — Deze bepaling stond eerst in artikel 21 van verordening nr. 800/1999. Het Hof heeft geoordeeld dat deze bepaling een bij haar inwerkingtreding bestaande rechtstoestand heeft bevestigd, zie arrest Nowaco Germany, punt 29 en aldaar aangehaalde rechtspraak.

34 — Verordening (EEG) nr. 2891/93 van de Commissie van 21 oktober 1993 (PB 1993, L 263, blz. 12).

44. Aangaande de regels betreffende het watergehalte is het uitgangspunt krachtens artikel 15 dat bevroren kippen in het kader van beroep of bedrijf alleen in de handel mogen worden gebracht indien hun watergehalte de voorgeschreven maxima die volgens de dripmethode of de chemische testmethode zijn vastgesteld, niet overschrijdt.[35] Artikel 16, lid 6, eerste alinea, bevat vervolgens echter een *bijzondere goedkeuring* op grond waarvan kippen met een hoger watergehalte dan de toegestane maxima niettemin in de handel kunnen worden gebracht („[…] neemt de bevoegde autoriteit adequate maatregelen *om ervoor te zorgen dat de partij toch in de [Europese Unie] in de handel kan worden gebracht*"), hoewel onderworpen aan strikte etiketteringsvereisten („doch alleen op voorwaarde dat zowel de individuele verpakkingen als de bulkverpakkingen van de betrokken karkassen door de slachterij onder toezicht van de bevoegde autoriteit worden gemerkt met een banderol of etiket waarop in rode hoofdletters ten minste een van de in bijlage X genoemde vermeldingen is aangebracht"). De tweede en de derde alinea van artikel 16, lid 6, stellen nadere voorzorgsmaatregelen vast die erop zijn gericht te waarborgen dat wanneer de kippen in de Unie worden verhandeld – en zij *kunnen* duidelijk rechtmatig worden verhandeld – zij adequaat en in het oog springend zijn geëtiketteerd.

45. Artikel 16, lid 6, tweede alinea, laatste volzin, voorziet alleen in één uitzondering op deze etiketteringsvereisten: „Wanneer ten genoegen van de bevoegde autoriteit wordt aangetoond dat de […] bedoelde partij voor uitvoer bestemd is, treft de bevoegde autoriteit de nodige maatregelen om te voorkomen dat de betrokken partij binnen de [Unie] in de handel wordt gebracht".

46. Er kan – vanzelfsprekend – worden opgemerkt dat kippen voorzien van een dergelijk etiket op een andere wijze aan de consument (of aan de marktdeelnemer die ze als groothandelaar voor verdere verwerking inkoopt) worden aangeboden dan kippen waarvan het watergehalte binnen de bij verordening nr. 543/2008 vastgestelde maxima valt. Dat is inderdaad juist het punt. De uitvoeringsbepalingen in artikel 16 waarborgen dat de koper door de strikte etiketteringsvereisten bewust wordt gemaakt van het feit dat aldus geëtiketteerde kippen een hoger watergehalte hebben. Het is niet moeilijk voor te stellen dat hij dienovereenkomstig zal verwachten er een lagere prijs voor te betalen dan de prijs die voor *niet* aldus geëtiketteerde kippen wordt gevraagd. Beide zijn echter kippen die rechtmatig in de handel kunnen worden gebracht in de Unie. Het lijkt ook redelijk om aan te nemen dat zij met elkaar concurreren.

47. Het lijkt mij relevant hier te herinneren aan het door het Hof in het arrest Nowaco Germany gemaakte onderscheid tussen „vereisten […] die rechtstreeks de kwaliteit van de producten betreffen" en „andere bepalingen […] die geen betrekking hebben op deze kwaliteit (bijvoorbeeld de bepalingen ter zake van de benaming of de etikettering)". Op het eerste gezicht lijkt het vereiste in artikel 16, lid 6, een etiketteringsvereiste te zijn op basis waarvan, mits eraan wordt voldaan, het aldus geëtiketteerde product in de handel kan worden gebracht op de markt van de Unie net als *alle andere kippen die voldoen aan alle overige kwaliteitseisen voor het product*. Ik kom hierna terug op deze vraag, wanneer ik het begrip „in normale omstandigheden" nader onderzoek.[36]

48. Ik benadruk dat het geheel aan de verwijzende rechter is, als enige beoordelaar van de feiten, de noodzakelijke vaststellingen te treffen voor de vraag of de bevroren kippen waarvoor Doux om restituties heeft verzocht, al of niet voldoen aan alle overige kwaliteitseisen voor het product. In casu is de principiële vraag of kippen met een hoger watergehalte dan de voorgeschreven maxima rechtmatig in de handel kunnen worden gebracht binnen de Unie. Het antwoord op deze principiële vraag lijkt bevestigend te luiden.

35 — Zie voetnoot 8 hierboven.

36 — Zie de punten 62-65 hieronder.

49. Ik zal nu ingaan op de bijzondere regel waarvan artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009 het recht op restituties afhankelijk stelt. Waren de in het hoofdgeding litigieuze producten van „gezonde handelskwaliteit", zodat zij voldeden aan de eerste alinea van deze bepaling?

50. De tweede alinea van artikel 28, lid 1, bepaalt dat producten worden geacht te voldoen aan het vereiste betreffende de gezonde handelskwaliteit wanneer: (i) zij „in normale omstandigheden en onder de op de restitutieaanvraag vermelde omschrijving" op het grondgebied van de Unie in de handel kunnen worden gebracht,[37] en (ii) „ingeval deze producten bestemd zijn voor menselijke consumptie, de kenmerken en de toestand ervan niet van dien aard zijn dat de producten helemaal niet of slechts in aanzienlijk mindere mate voor dit doel kunnen worden gebruikt".

51. De tweede voorwaarde levert betrekkelijk weinig moeilijkheden op.

52. Doux heeft voorbeelden van door de Franse autoriteiten afgegeven gezondheidscertificaten overgelegd, waarin het litigieuze vlees van pluimvee „gezond" is verklaard aangezien het onder andere vrij was van tekenen van besmettelijke ziekten, was verwerkt in overeenstemming met de hygiënebepalingen van de Unie en geschikt was voor menselijke consumptie.

53. Enerzijds is de aanwezigheid van een gezondheidscertificaat een feit dat de verwijzende rechter in aanmerking kan nemen bij de beoordeling of is voldaan aan de tweede voorwaarde in de tweede alinea van artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009, hoewel verordening nr. 543/2008 een gezondheidscertificaat voor vlees van pluimvee met een hoger watergehalte dan de voorgeschreven maxima niet vereist.

54. Anderzijds is het niet noodzakelijk dat het litigieuze vlees van pluimvee is ingedeeld in klasse A in de zin van artikel 7 van verordening nr. 543/2008: vlees van klasse B voldoet eveneens aan deze voorwaarde.[38] De kwaliteit van vlees van pluimvee voor menselijke consumptie dat wordt uitgevoerd, moet derhalve *geschikt zijn voor dat doel*, maar er hoeft niet te worden aangetoond dat het het beste vlees betreft dat binnen de Unie wordt geproduceerd.

55. Vervulling van de tweede voorwaarde is, hoewel noodzakelijk, echter niet voldoende om een restitutie te verkrijgen. Uit het feit dat de litigieuze producten voldoen aan de hygiënecriteria en worden verhandeld, volgt niet dat zij moeten worden aangemerkt als producten die in normale omstandigheden in de handel kunnen worden gebracht en derhalve moeten worden geacht van gezonde handelskwaliteit te zijn.[39]

56. Hoe staat het dan met de eerste voorwaarde, dat het litigieuze vlees van pluimvee „in normale omstandigheden" in de handel wordt gebracht?

57. Het is om te beginnen noodzakelijk om twee zaken te onderzoeken, waarin het Hof heeft geoordeeld dat producten *niet* in normale omstandigheden in de handel zijn gebracht.

58. In de zaak SEPA had de betrokken marktdeelnemer naar derde landen vlees uitgevoerd dat was geslacht in speciale slachthuizen (zogenoemde „geïsoleerde slachthuizen"), overeenkomstig nationale bepalingen in Duitsland betreffende vleeshygiëne en het slachten van dieren wegens ziekte of om spoedeisende redenen (zoals een ongeval). Aan de marktdeelnemer waren tot en met oktober 1997 uitvoerrestituties toegekend voor vlees van deze dieren. In november 1997 werd een verzoek om uitvoerrestituties met betrekking tot een partij bevroren rundvlees afkomstig van dieren die om

37 — De verhandelbaarheid van een product „in normale omstandigheden" is een inherent aspect van het vereiste van „gezonde handelskwaliteit" van het product: zie arrest van 1 december 2005, Fleisch-Winter (C-309/04, EU:C:2005:732, punt 21).

38 — Alleen kippen van mindere kwaliteit dan klasse B mogen binnen de Unie niet op de interne markt in de handel worden gebracht: zie voetnoot 7 hierboven.

39 — Arrest van 26 mei 2005, SEPA (C-409/03, EU:C:2005:319, punt 30).

spoedeisende reden (zoals een ongeval) waren geslacht, door de nationale bevoegde autoriteiten afgewezen op grond dat de producten niet van „gezonde handelskwaliteit" waren. Hoewel het vlees geschikt was verklaard voor menselijke consumptie, was het krachtens Duits recht onderworpen aan aanzienlijke beperkingen. Deze beperkingen hadden betrekking op de verkrijging, de verwerking of de distributie ervan. Met name mocht het betrokken vlees alleen worden verkocht via door de bevoegde autoriteiten speciaal erkende en gecontroleerde verkooppunten van de geïsoleerde slachthuizen. Ook golden beperkingen wat betreft het vrije verkeer van het vlees in de (toenmalige) Gemeenschap, aangezien het alleen op de lokale markt in de handel kon worden gebracht. Het Hof heeft geoordeeld dat aan dergelijke beperkingen onderworpen producten niet kunnen worden aangemerkt als producten die in normale omstandigheden in de handel kunnen worden gebracht.

59. Deze omstandigheden lijken mij aanzienlijk af te wijken van die bedoeld in artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008. Krachtens de eerste en de derde alinea van deze bepaling, en *mits* het product adequaat is geëtiketteerd, „neemt de bevoegde autoriteit adequate maatregelen om ervoor te zorgen dat de partij toch in de [Unie] in de handel kan worden gebracht".

60. De zaak Fleisch-Winter had eveneens betrekking op de afwijzing van een verzoek om uitvoerrestituties voor bevroren rundvlees. Er werd gevreesd dat het betrokken vlees in het Verenigd Koninkrijk was geproduceerd en in strijd met het uitvoerverbod, dat was ingesteld bij de maatregelen ter bescherming tegen de verspreiding van boviene spongiforme encefalopathie („BSE"), in België was ingevoerd. [40]

61. Producten die onder een uitvoerverbod vallen dat binnen het grondgebied van de Unie en ook naar derde landen toepasselijk is, in reactie op een situatie zoals de BSE crisis, kunnen duidelijk niet worden aangemerkt als producten die in normale omstandigheden in de handel kunnen worden gebracht. Het komt mij wederom voor dat de omstandigheden van het onderhavige geval zeer verschillend zijn.

62. Artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008 is een toestemmingsbepaling. Verre van de verkoop van vlees van pluimvee waarvan het watergehalte de voorgeschreven maxima overschrijdt te verbieden, laat artikel 16, lid 6, uitdrukkelijk toe dat het in de handel wordt gebracht, vooropgesteld dat het in het oog springend wordt geëtiketteerd. [41]

63. Het lijkt derhalve redelijk om uit die bepaling af te leiden dat de wetgever van de Unie heeft aanvaard dat vlees van kippen dat voor het overige voor zijn doel geschikt is, „[…] in het kader van beroep of bedrijf binnen de [Unie] […] in de handel kan worden gebracht", ook wanneer het watergehalte de voorgeschreven maxima overschrijdt, onder de voorwaarde dat het van het adequate etiket is voorzien.

64. Een dergelijk etiketteringsvereiste houdt geen aanzienlijke beperkingen in van de verkrijging, de verwerking of de distributie van de betrokken producten, vergeleken met vlees van pluimvee dat voldoet aan de voorgeschreven maxima. Aldus is er (bijvoorbeeld) geen sprake van een vereiste dat kippen met een hoger watergehalte dan de voorgeschreven maxima op een speciale locatie moeten worden verkregen, dat zij moeten worden gedistribueerd via andere verkooppunten dan kippen die aan deze maxima voldoen of dat zij alleen mogen worden gebruikt voor bepaalde processen of doeleinden.

40 — Beschikking 96/239/EG van de Commissie van 27 maart 1996 inzake spoedmaatregelen ter bescherming tegen boviene spongiforme encefalopathie (PB 1996, L 78, blz. 47), zoals gewijzigd bij beschikking 96/362/EG van de Commissie van 11 juni 1996 (PB 1996, L 139, blz. 17), waarvan artikel 1 het Verenigd Koninkrijk verbood om in deze lidstaat geslachte runderen uit te voeren naar andere lidstaten of derde landen.

41 — Overeenkomstig de derde alinea van artikel 16, lid 6, moeten de etiketten in het oog springend zijn en moeten de letters op individuele verpakkingen ten minste 1 cm hoog zijn en op bulkverpakkingen ten minste 2 cm.

65. Voor zover er geen sprake is van maatregelen die het vrij verkeer van het betrokken vlees van pluimvee op het grondgebied van de Unie beperken, of van maatregelen die de verkrijging, de verwerking of de distributie van dat product aanzienlijk beperken binnen de lidstaat waar het pluimvee is gefokt, is mijns inziens het vereiste van artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008 een etiket aan te brengen op zichzelf niet voldoende om te concluderen dat het vlees niet „in normale omstandigheden" in de handel is gebracht op het grondgebied van de Unie.

66. Ik herinner er eveneens aan dat het Hof in het arrest Nowaco Germany uitdrukkelijk heeft geoordeeld dat „andere bepalingen […] die geen betrekking hebben op deze kwaliteit (bijvoorbeeld de bepalingen ter zake van *de benaming of de etikettering*) en die ten doel hebben de consument en de marktdeelnemers te *informeren, niet kunnen* worden ingeroepen met het oog op de [weigering van een restitutie]" (punt 38, cursivering van mij).[42] Ik ben van mening dat het overeenkomstig artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008 aangebrachte etiket het product identificeert als kippen met een „[w]atergehalte hoger dan het EU-maximum" en dat in deze zin het *etiket* het product een andere *naam* geeft dan die voor „standaardkippen".[43] Het valt te verwachten dat kippen met een hoger watergehalte tegen een lager prijs in de handel worden gebracht dan kippen die aan deze maxima voldoen. En het doel van het etiket is het *informeren* van de consumenten en de marktdeelnemers.

67. Ten slotte wil ik voor de goede orde nog opmerken dat de vierde alinea van artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009 bepaalt dat uitvoerrestituties worden „toegekend indien de uitgevoerde producten in het land van bestemming moeten voldoen aan bijzondere voorwaarden, waaronder met name gezondheids- of hygiënische voorschriften, die niet in overeenstemming zijn met de in de [Unie] geldende normen of gebruiken".[44] Dergelijke voorschriften zullen vermoedelijk voorzien in consumentenbescherming en/of productinformatie op het door de bevoegde autoriteiten van dat derde land adequaat geachte niveau. Dat lijkt ten minste de door de Uniewetgever uitdrukkelijk gekozen benadering, waar hij heeft bepaald dat in dergelijke omstandigheden de uitvoerrestitutie „ *wordt* […] toegekend" (cursivering door mij). Het Hof beschikt niet over informatie dat de litigieuze producten onder deze bepaling vallen of kunnen vallen. Ook dit punt zal de verwijzende rechter, indien noodzakelijk, moeten nagaan.

– Onderliggende overwegingen

68. De Commissie voert aan dat in gedachten moet worden gehouden dat het doel van het stelsel van uitvoerrestituties is financiële steun te verlenen aan producten die op de wereldmarkt worden afgezet, en overschotten van dergelijke producten op de interne markt te voorkomen, die leiden tot lagere prijzen en opbrengsten voor marktdeelnemers.[45] Vlees van pluimvee dat de voorgeschreven maxima overschrijdt, behoort niet in aanmerking te komen voor uitvoerrestituties omdat het niet concurreert met vlees van pluimvee dat aan deze voorschriften voldoet. De uitvoer van bevroren kippen van slechte kwaliteit ondermijnt het imago van landbouwproducten van de Unie en verdient derhalve geen financiële steun.

69. Ik vind dat argument niet overtuigend.

70. In de eerste plaats verschaft de verwijzingsbeslissing het Hof geen informatie waaruit blijkt hoe vlees van pluimvee dat voldoet aan de voorgeschreven maxima en vlees van pluimvee dat deze overschrijdt, binnen de Unie wordt gedistribueerd. Beide soorten bevroren kippen kunnen al of niet worden verkocht op hetzelfde punt in de distributieketen aan dezelfde soort koper en voor dezelfde doeleinden. In de tweede plaats is niet duidelijk of het litigieuze vlees van pluimvee voor uitvoer is

42 — Zie punt 40 hierboven.

43 — Bijlage X bij verordening nr. 543/2008 schrijft inderdaad de inhoud voor van het bij de naamgeving te gebruiken etiket.

44 — Zie punt 10 hierboven.

45 — Volgens de Commissie is dat beleid thans gewijzigd en wordt het nieuwe standpunt weerspiegeld in verordening nr. 1308/2013.

gecertificeerd overeenkomstig de tweede alinea van artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008.[46] Indien dat het geval was, zou de bevoegde autoriteit verplicht zijn geweest om de noodzakelijke maatregelen te treffen teneinde te voorkomen dat het vlees van pluimvee dat de voorgeschreven maxima overschrijdt, in de Unie in de handel wordt gebracht en zou de vraag of het concurreerde met vlees van pluimvee dat aan deze maxima voldeed, zich op basis van de feiten niet voordoen.[47] In de derde plaats lijkt het intuïtief aannemelijk te veronderstellen dat bevroren kippen die op het grondgebied van de Unie in overeenstemming met de etiketteringsbepalingen van artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008 in de handel worden gebracht, binnen de Unie waarschijnlijk rechtstreeks concurreren met vlees van pluimvee dat aan de voorgeschreven maxima voldoet.[48] Het is duidelijk aan de nationale rechter om het in zoverre noodzakelijk feitenonderzoek te doen. Ten slotte lijkt het enigszins tendentieus om te stellen dat de uitvoer van bevroren kippen van „slechte kwaliteit" het imago van uit de Unie afkomstige landbouwproducten „ondermijnt", wanneer datzelfde product – zoals wij hebben gezien –in de Unie rechtmatig in de handel kan worden gebracht.

71. Ik wijs er eveneens op dat het voor het onderzoek van de principiële vraag of kippen met een hoger watergehalte dan de voorgeschreven maxima van „gezonde handelskwaliteit zijn", niet relevant is of deze specifieke stukken bevroren kip al dan niet in overeenstemming met artikel 16, lid 6, feitelijk als zodanig zijn geëtiketteerd. *Indien* zij op de interne markt van de Unie worden verkocht, moeten dergelijke kippen uiteraard zijn geëtiketteerd. Maar deze partijen zijn – afgaande op de feiten – uitgevoerd.

72. Ik concludeer derhalve dat bevroren en diepgevroren kippen die meer water bevatten dan de in artikel 15, lid 1, van verordening nr. 543/2008 voorgeschreven maxima, kunnen worden geacht van „gezonde handelskwaliteit" te zijn aangezien het vlees van pluimvee „in normale omstandigheden" op het grondgebied van de Unie in de handel kan worden gebracht, als bedoeld in artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009, mits zij in overeenstemming met artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008 zijn geëtiketteerd en niet zijn onderworpen aan bijzondere maatregelen, met name maatregelen die het verkeer ervan binnen de Unie of lokaal binnen een lidstaat beperken, of maatregelen die de verkrijging, de verwerking of de distributie ervan aanzienlijk beperken.

Vierde prejudiciële vraag

73. Met zijn vierde prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of de tests om vast te stellen of het watergehalte van bevroren kippen de voorgeschreven maxima overschrijdt voldoende nauwkeurig zijn of dat de Franse autoriteiten krachtens artikel 18, lid 2, van verordening nr. 543/2008 verplicht zijn maatregelen vast te stellen teneinde de noodzakelijke controles bij uitvoer te verrichten.

74. Hoewel verordeningen natuurlijk rechtstreekse toepasselijk zijn in het nationale recht, lijdt die regel uitzondering wanneer de bepalingen van de betrokken verordening *niet* voldoende nauwkeurig zijn.[49] Artikel 18, lid 2, van verordening nr. 543/2008 valt onder deze uitzondering, aangezien het uitdrukkelijk van de lidstaten verlangt dat zij de praktische regelingen vaststellen voor het verrichten van de onder andere in de artikelen 15 en 16 bedoelde controles in verband met de binnen de Unie in de handel gebrachte bevroren kippen.

46 — Bijlage 4 bij de schriftelijke opmerkingen van Doux bevat drie voorbeelden van „certificats sanitaires" („gezondheidscertificaten"). Een certificaat is gedateerd op 31 mei 2013. De andere twee certificaten zijn niet gedateerd. De gezondheidscertificaten geven aan dat de Franse autoriteiten hebben verklaard dat vlees van pluimvee in alle drie de gevallen is *goedgekeurd* voor uitvoer. Het is echter niet duidelijk of de certificaten zijn verkregen met het doel het vlees van pluimvee voor uitvoer te *certificeren*, of überhaupt met het oog op artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008.

47 — Zie punt 66 hierboven.

48 — Derhalve rechtstreekse concurrentie die zou kunnen bestaan tussen de twee variëteiten kippen die rechtmatig binnen de Unie in de handel worden gebracht, waardoor een keuze mogelijk zou zijn tussen product X (kippen met een watergehalte binnen de voorgeschreven maxima en een hogere prijs) en product Y (kippen met een watergehalte boven deze maxima en een lagere prijs).

49 — Arrest van 7 juli 2011, Rakvere Piim en Maag Piimatööstus (C-523/09, EU:C:2011:460, punten 16-18 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

75. Het gaat hier echter om financiële steun aan marktdeelnemers voor bevroren pluimvee dat naar derde landen zal worden uitgevoerd, en deze regels zijn hierop niet toepasselijk. De situatie valt daarentegen onder artikel 5, lid 4, van verordening nr. 1276/2008, dat bepaalt dat het douanekantoor erop moet toezien dat de uit te voeren producten van gezonde handelskwaliteit zijn, overeenkomstig artikel 28, lid 1, van verordening nr. 612/2009 was. Het douanekantoor dient daarbij de geldende voorschriften van de Unie, met inbegrip van artikel 15 van verordening nr. 543/2008 en alle relevante voorschriften inzake bijvoorbeeld de gezondheid van dieren, in aanmerking te nemen. De lidstaten zijn krachtens artikel 5, lid 4, van verordening nr. 1276/2008 niet verplicht om praktische regelingen vast te stellen.

76. Ik concludeer derhalve dat lidstaten krachtens verordening nr. 543/2008 niet verplicht zijn praktische regelingen vast te stellen om te bepalen of het watergehalte van voor uitvoer bestemde bevroren kippen de in de bijlagen VI en VII bij deze verordening vastgestelde maxima overschrijdt.

Vijfde prejudiciële vraag

77. Artikel 16, lid 2, van verordening nr. 543/2008 bepaalt dat in slachterijen ten minste een keer per twee maanden volgens bijlage VI of bijlage VII geregelde controles van het watergehalte van bevroren kippen moeten worden verricht. Wanneer uit de resultaten van dergelijke controles blijkt dat het watergehalte de voorgeschreven maxima overschrijdt, worden de producten geacht niet aan verordening nr. 543/2008 te voldoen. De slachterij kan evenwel krachtens artikel 16, lid 5, om een tegenanalyse van de resultaten verzoeken. De verwijzende rechter wenst met zijn vijfde prejudiciële vraag te vernemen of exporteurs eveneens het recht hebben overeenkomstig deze bepalingen te verzoeken om een tegenanalyse in verband met voor uitvoer bestemd vlees van pluimvee, en of dergelijke controles in aanwezigheid van de betrokken marktdeelnemer moeten worden verricht.

78. Naar mijn mening dient deze vraag ontkennend te worden beantwoord.

79. In de eerste plaats bepaalt artikel 16, lid 2, van verordening nr. 543/2008 duidelijk dat controles van het watergehalte van bevroren kippen (zoals vermeld in artikel 15, lid 1) niet hoeven te worden verricht wanneer het gaat om karkassen die uitsluitend voor uitvoer zijn bestemd. Zoals ik reeds heb aangevoerd, blijkt uit de verwijzingsbeslissing niet of de litigieuze producten *gecertificeerd* waren als uitsluitend bestemd voor uitvoer (of, zo niet, op welk moment precies zij voor uitvoer bestemd werden).

80. In de tweede plaats worden de procedures voor keuring van voor uitvoer bestemde goederen beheerst door het douanewetboek. In dat stadium zijn de bepalingen van artikel 16, leden 2 en 5, die betrekking hebben op binnen het grondgebied van de Unie in de handel gebrachte bevroren kippen, derhalve niet toepasselijk. Het douanewetboek „[…] voorziet in een vorm van samenwerking tussen de exporteur en de nationale douaneautoriteiten […]”.[50] Ten tijde van de feiten had de aangever (of de exporteur in de context van het hoofdgeding) het recht bij het onderzoek van de goederen en bij de monsterneming aanwezig te zijn of te worden vertegenwoordigd. Van belang is dat de aangever eveneens het recht had te verzoeken om een aanvullend onderzoek of aanvullende bemonstering van de betrokken goederen indien hij van mening was dat de door de bevoegde autoriteiten verkregen resultaten niet geldig waren.[51]

81. In de derde plaats blijft de exporteur, door een restitutieaanvraag in te dienen, uitdrukkelijk dan wel impliciet verklaren dat het betrokken product van „gezonde handelskwaliteit” is. De exporteur zal overeenkomstig de nationale bewijsregels moeten aantonen dat feitelijk aan dat vereiste is voldaan, wanneer een aangifte door de nationale autoriteiten wordt betwist. Op het eerste gezicht lijkt dat geen

50 — Zie arrest Nowaco Germany, punt 63.

51 — Zie punt 11 hierboven.

gebrekkige regeling. Ik voeg daaraan toe dat artikel 41 van het Handvest uitsluitend betrekking heeft – zoals artikel 41, lid 1, uitdrukkelijk bepaalt – op het recht van eenieder dat „zijn zaken onpartijdig, billijk en binnen een redelijke termijn door de instellingen en organen van de Unie worden behandeld". Het kan derhalve niet relevant zijn voor de verhouding van de marktdeelnemer met de douaneautoriteiten.

82. Ten slotte, aangezien artikel 16, lid 2, van verordening nr. 543/2008 niet toepasselijk is op de procedures voor keuring van voor uitvoer bestemd bevroren vlees van pluimvee, is het in artikel 16, lid 5, opgenomen recht op een tegenanalyse evenmin toepasselijk.

Conclusie

83. In het licht van het bovenstaande geef ik het Hof in overweging de door het Tribunal administratif de Rennes [bestuursrechter, Rennes (Frankrijk)] voorgelegde prejudiciële vragen als volgt te beantwoorden:

— De maxima voor het watergehalte die zijn voorgeschreven in punt 7 van bijlage VI bij verordening (EG) nr. 543/2008 van de Commissie van 16 juni 2008 houdende uitvoeringsbepalingen voor verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad wat betreft de handelsnormen voor vlees van pluimvee, zijn verenigbaar met het Unierecht.

— Bevroren en diepgevroren kippen die meer water bevatten dan de in artikel 15, lid 1, van verordening nr. 543/2008 voorgeschreven maxima, kunnen worden geacht van „gezonde handelskwaliteit" te zijn aangezien het vlees van pluimvee „in normale omstandigheden" op het grondgebied van de Unie in de handel kan worden gebracht, als bedoeld in artikel 28, lid 1, van verordening (EG) nr. 612/2009 van de Commissie van 7 juli 2009 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen van het stelsel van restituties bij uitvoer voor landbouwproducten, mits zij in overeenstemming met artikel 16, lid 6, van verordening nr. 543/2008 zijn geëtiketteerd en niet onderworpen zijn aan bijzondere maatregelen, met name maatregelen die het verkeer ervan binnen de Unie of lokaal binnen een lidstaat beperken, of maatregelen die de verkrijging, de verwerking of de distributie ervan aanzienlijk beperken.

— Lidstaten zijn krachtens verordening nr. 543/2008 niet verplicht praktische regelingen vast te stellen om te bepalen of het watergehalte van voor uitvoer bestemde bevroren kippen de in de bijlagen VI en VII bij deze verordening vastgestelde maxima overschrijdt.

— Artikel 16, leden 2 en 5, van verordening nr. 543/2008 heeft geen betrekking op de procedures voor keuring van voor uitvoer bestemde bevroren kippen. De relevante voorschriften zijn die welke zijn vastgesteld in verordening (EG) nr. 450/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 tot vaststelling van het communautair douanewetboek."